

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Speculum Monasticum

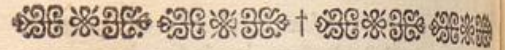
In Quo Totius Religiosæ disciplinæ Casus, Regulæ & difficultates clarè videntur, breviter explicantur & resolvuntur Canone, rationibus & Patrum auctoritatibus

Philippus <a Domina Nostra Septem Dolorum>

Augustæ Vindelicorum, 1688

Cap. XXVIII. De excommunicatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40761

CAPUT XXVIII.

De Excommunicatione.

SUMMARIUM.

- I. *Quid sit excommunicatio & quatuorplex.*
- II. *Quotuplex communio inter fideles.*
- III. *Excommunicatus majori excommunicatione celebrare non potest.*
- IV. *Nec divina officia ex officio celebrare.*
- V. *An possit concionari, & lectoris officium exercere.*
- VI. *Est incapax & inhabilis ad quodcumque beneficium Ecclesiasticum.*
- VII. *Graviter peccant electores qui excommunicato conferunt dignitates & officia.*
- VIII. *Excommunicatus privatur jure eligendi & voce caret.*
- IX. *Privatur omni usu jurisdictionis.*

X. Quatuor-

*Quomodo debet obedire inferior
Pralato excommunicato.*

- II. *Religiosus excommunicatus pri-
vatur omni communicatione
forensi.*
- XII. *Privatur etiam omni civili & po-
litica communicatione fide-
lium.*
- XIII. *An liceat communicare cum ex-
communicato in aliquibus
casibus.*
- XIV. *Quid sentiendum de perseveran-
te per annum in sua excom-
municatione.*
- XV. *Punitur excommunicatus etiam
mortuus.*
- XVI. *Minori excommunicatione liga-
tus non potest aliquod Sacra-
mentum suscipere.*
- XVII. *An possit eligere, aut eligi.*
- XVIII. *A quibus, & in quibus casibus in-
curritur minor excommuni-
catio & ab illa quis absolvat.*

I. Ex-

I.

EXCOMMUNICATIO
 dicitur definitur, separatio à com-
 munionem Ecclesie quoad Sa-
 cramenta, & publica suffragia
 atque fidelium convictum.

Sayrus lib. 1. cap. 4. ex qua de-
 finitione, colligitur, excommunicationem esse
 pœnam, qua nulla major est in Ecclesia, ut ait
Sanctus Pater Augustinus lib. de corrept. & gratia
cap. 15. in cap. corripiantur 24. q. 3. Et ideo non
 illam non est deveniendum, nisi postquam moni-
 tionibus, & aliis levioribus pœnis & censuris ni-
 hil potest obtineri juxta *Cap. tam Sacerdotes ca-*
ecce autem ead. quest. & Concil. Triad. sess. 25. de
reformat. cap. 3.

Excommunicatio, major est & minor: major
 à fidelium communicatione simpliciter separatio
 minor verò secundum quid, videlicet secundum
 usum passivum seu perceptionem Sacramen-
 torum tantum, sicut habetur in *cap. si quis de*
excom. Est autem nomen, excommunicationis
 analogum attributionis: ideo, ubi absolute po-
 nitur, pro excommunicatione majori intelli-
 gitur, sicut expressè dicitur in præfato *cap. si quis*
 Nisi ex adjunctis colligatur prohiberi tantum
 usum passivum. *Cap. cum Excommunicato 11. q. 1.*
& cap. Sacerdote dist. 1. de consecrat. vel solam
 perceptionem sacræ Eucharistia, ut in *cap. q. 1.*
vero v. q. 3. cap. de Prasbyterorum 17. q. 4.

Major ortum seu fundamentum habet ex ver-
 bis Domini apud *Matth. cap. 18. si Ecclesiam*
non audierit: id est, si obediens ei non fuerit, sit
ibi sicut Ethnicus & Publicanus, hoc est, non sit
 intra gremium Ecclesiae, sive in numero fratrum.
 Loquitur enim hic Christus de potestate Apostoli
 & successorum tradita ad ligandum, & compe-
 scendum tales inobedientes & contumaces; &
 hoc colligitur ex verbis statim adjunctis, *Amen*
dico vobis, quaecunque alligaveritis super terram,
erunt ligata in caelis: & de facto Apostolus 1. ad
Corinth. 5. 1. ad Thimotheum 1. quosdam *Satanae*
tradidisse se ait, quando eos excommunicavit, seu
 ex consortio fidelium ut exules, ejecit, & apud
Gracianum causa 11. quest. 3. Omnis Christianus,
 qui a Sacerdotibus excommunicatur, *Satanae* tra-
 ditur, quia extra Ecclesiam diabolus est, sicut in
 Ecclesia Christus. Et *Sanctus Pater Augustinus*
ex verbis Matth. 16. excommunicandi pote-
 statem ostendit in *Epistola 75. ad auxilium spiri-*
tualis (non publica, ut heretici nostri putant) poena
est anathema, qua fit, quod scriptum, (qua ligave-
rit in terra, ligata erunt in Caelis,) animas obligat.

Minor vero excommunicatio est censura per
 solum privans usu passivo seu susceptione Sa-
 cramentorum. *c. penult. de sent. excommun. cap.*
de clerico excommunicato ministrante.
 Materia vero materia hujus prohibitionis est gravis,
 si graviter seu mortaliter peccat, qui hac liga-
 tus
 Pars II.

tus sine iusta necessitate Sacramentorum, Confirmationem, Pœnitentiam, Eucharistiam, Ordines, Matrimonium vel Extremam Unctionem suscipit, licet propter hoc nullam irregularitatis notam contrahat, uti expressè habetur in *cap. ultim. sup. citat.* estq; hic unicus minoris excommunicationis effectus proximus per se & directus alij sunt remoti & indirecti, & per consequens.

II. Diximus excommunicationem majorem separare simpliciter à Communione fidelium ideo sciendum ex doctrina *Sancti Bonaventuræ in 4. distinct. 18. quest. 1. & aliorum.* Quod triplex est fidelium communio seu communicatio scilicet purè interna, purè externa, & media mixta: Purè interna, consistit in charitate, spe & fide, per quam fideles inter se, & cum Christo mysticè copulantur, sicut docet *Apost. ad Roman. 12. 1. Corinth. 12. & ad Ephes. 4.* Ratio cujus unionis unus fidelis alteri ex congruo potest adeò impetrare specialia beneficia atq; satisfactiones, si alter est capax applicare, & sic Psalmista ait *Psal. 118. particeps ego sum venientium te:* & Dominus Abrahamo *Genes. cap. 18.* promisit se non deleturum Sodomitam propter decem justos, si inventi fuerint in civitate: Purè externa est politica consistens in familiarium convictu, colloquio, & commerciis. Media sive mixta, quæ in exterioribus actionibus vel ceremoniis existens, interiorum ac spiritualium fructum ex propria institutione continet, & sicut

ant: usus activus & passivus Sacramentorum, Ecclesie suffragia, & satisfactiones Christi & Sanctorum, quæ ex communi Ecclesie thesauro per indulgentias justis fidelibus applicantur.

Certum est autem, quod Ecclesia excommunicatum nec vult, nec potest privare communicatione, merè interna, quæ est per fidem, spem, & charitatem, his enim nemo spoliatur invito, & nihil obstat, quo minus vera & spes & fides in excommunicato permaneat, neq; charitatem adimit excommunicatio, sed tantum supponit ademptam per mortalem contumaciæ culpam, fieri namq; potest, ut quis, ante quam ab excommunicatione absolvatur, redeat in gratiam cum Deo per contritionem.

Certum est etiam, quod Ecclesia excommunicatum non privat fructu orationum & satisfactionum, quas fideles proprio nomine, & privata oratione, & intentione ipsi applicare volunt, sunt enim opera pia cujusq; operantis propria ad ipsius liberam applicationem, & non ad Ecclesie dispensationem spectantia; & idcirco non prohibetur pro excommunicatis etiam non toleratis privatim orare, & sacrificia privata intentione offerre, & officia recitare idque tenent, D. D.

Certum est deniq; quod Ecclesia, ob justam causam, hominem inobedientem & contumacem potest privare communibus suffragiis & satisfactionibus, & interdicerè usu activo & passivo Sacramentorum, quatenus sunt ministeria pub-

publica & Ecclesie dispensationi à Christo demandata, illaq; indignis prohibere potest, licet illorum vim & valorem Christi institutione pendente impedire non possit: Potest etiam interdicare criminoso externam societatem de convictum fidelium; sicut quævis Respublica potest subditum rebellem à reliquorum civium consortio excludere: Ecclesia namq; est perfectissima & ad supernaturalem finem ordinata Respublica, ut subditos sibi inobedientes à reliquorum fidelium separet consortio, ne alios contagione sua inficiant, *ut ait Sanctus Pater Augustinus lib. de corrept. & gratia cap. 15.* Tum ipsi tanto magis pudefacti citius respiciant curentur. *Juxta cap. cum non ab homine de sent. excomm. S. Bonav. in 4. dist. 18. quest. 1.*

Sequuntur effectus Majoris excommunicationis.

III. Excommunicatus excommunicatione majori non potest celebrare Missam, aut ad alium alicujus ordinis etiam minoris exercere. *Cap. quis Episcopus 1. & 2. n. 9. 3. cap. Clerici, cap. laicos, cap. illud, & cap. Fraternitati tua de clericis excommunicato celebrante, etiam si sit toleratus. Bonac. de irregularitate disp. 7. q. 3. punct. 5. n. 1.* Estque peccatum mortale, non solum, quia est transgressio præcepti Ecclesiastici in gravi materia, sed & quia est pœna gravissima in jure potest

& incurrit irregularitatem, ad quam tamen incurrendam requiritur, ut actus ille ordinis solemniter fiat; id est, cum ceremoniis & vestibus, quæ ei competunt ex officio & ordine. *Sylvester in Summa, verbo irregularitas, n. 16.* Excusari tamen potest ab hoc delicto, si propter invincibilem ignorantiam, naturalem oblivionem seu inadvertentiam, vel si id fiat ad evitandum scandalum, vel infamiam, vel grave damnum, aut tempore extremæ necessitatis: addunt aliqui sacerdotem excommunicatum, qui sine solemnitate baptizat more laicorum, non incurere irregularitatem. Sacerdotem verò excommunicatum facientem ea, quæ ab aliis fieri nequeunt, ut consecrare, infirmos ungere, absolvere etiam, si sine solemnitate id faciat, incurere irregularitatem, quia sunt actus proprii ordinis sacerdotalis. *Lexico, verbo excommunicatio n. 13.*

Præterea sacerdoti excommunicato prohibetur interesse missæ sacrificio ab aliis celebrando. *cap. episcoporum de privilegiis in 6. cap. is qui, & cap. Alma mater de sent. excomm. in 6. & aliis citatis, ubicunq; celebretur sive in Ecclesia, sive in Choro, sive in oratorio privato; etiamsi sit toleratus & occultus quia extravagans ad evitanda, nihil quoad hoc illi juvat aut favet, non tamen propter hoc incurritur irregularitas, cum hoc non sit actus ordinis, nisi autoritate sua in causa ellet, ut coram eo missa celebretur. ex cap. illud de clerico excommunicato celebrante. Quod si ex-*

communicatus missæ interesse præsumat, mendum est, ut discedat. *Clement. grauis de sent. excomm.* Ubi etiam nova excommunicatio decernitur Papæ reservata, si non paruerit iussus exire. Et tunc, si commodè fieri poterit, expellendus est opera laïcorum; etiamsi sit religiosus vel sacerdos, quod si laïci non adsint, neq; possint vocari, clerici eum expellere debent; quod si expelli nequeat sacerdos ab altari recedat, nisi canonem missæ coeperit. *Sylvester verbo excommunicatio s. n. 3.* secundum alios, tametsi canon coeptus sit; sed nondum consecratio peracta, et verba illa proximè antecedentia consecrationem, qui pridie quam pateretur dici coepta sunt, non potest discedere. Omnes tamen alij præ ministrum recedere coguntur; quia cum excommunicato non tolerato communicare in sacri officiis non licet: Sacerdos verò sacrificium debet perficere usq; ad calicis sumptionem, & iurum monito excommunicato ut recedat, si recedere nolit, sacerdos abire debet, & quæ sunt reliqua missæ, debet in sacristia peragere, vel si talis locus non sit, omnino intermittere debet: Tamen hoc intellige de altari, in quo fit sacrificium cui excommunicatus assistere præsumit; in aliis namq; altaribus nihil obstat, quominus missa peragatur præsentibus fidelibus. *Suares disp. 1. sect. 1. in fine. Layman. lib. 2. tract. 5. part. 2. cap. 2. n. 6.* Item prohibitum est aliis excommunicatum ad missam admittere, seu coram eo celebrare.

cap. significavit & cap. nuper de sent. excom. & c. Episcoporum de privilegiis in 6. & cap. is qui de sent. excomm. in 6. Quod intelligendum est de excommunicato solo non tolerato, nam cum nullus teneatur vitare toleratos propter dictam extravagantem ad evitanda; Ideo potest coram eo celebrari, imo si quis quempiam introduxerit ad missam audiendam, licet peccaverit ratione talis introductionis, non peccavit tamen ratione communicationis cum illis; sed non ita est de non toleratis, coram quibus celebrantes peccant mortaliter, & incurrunt excommunicationem mitiorem; quia participant in divinis cum excommunicato vitando juxta prædictum cap. is qui. Quod si tales admittentes excommunicatum vitandum sunt religiosi, pœnam incurrunt interdicti ex cap. Episcoporum citat. sup. Sistendum viget ut talis excommunicatus discedat, ut colligitur ex Clementina graves, de sent. excomm. cap. si quis. cap. veniens. de sent. excomm. & hoc ad obituum pertinet. Layman. sup. cit. Lezana verbo excommunicatio n. 20. & 21. Si autem talis vitandus intret Ecclesiam, non ut missam aut officia audiat, sed per modum transitus, vel ut oret privatim & seorsum, vel ne capiatur à ministris justitie, non tenentur fideles egredi, quia non communicant cum illo in divinis: Interim nota, quod excommunicatus majori excommunicatione, fuit toleratus, sive vitandus, non peccare mortaliter, non audiendo missam in diebus festis, quia

quia præceptum illud non cadit super illos, qui sunt impediti: est autem talis satis impeditus, cesset per illum ne absolvatur, aut negligens exiit in procuranda sibi absolutione. *Navarr. in Manual. cap. 21. num. 3. Suarez tom. 3. in 3. part. disp. 88. sect. 6.*

IV. Quod diximus de missa, similiter dicendum de divinis officiis, estq; prohibitum cuilibet excommunicato majori excommunicatione civilia officia celebrare ex officio vel tanquam Ecclesie ministro. *cap. si quis Episcopus & alii super citatis.* & hoc sub mortali peccato, nisi adsint aliqua causa excusantes, ut supra diximus: est enim transgressio præcepti in materia valde gravi, & deformitas magna membrum abscissum ab Ecclesia se ingerere ad publicas functiones nomine Ecclesie peragendas. Hæc verò officia sunt, hora canonica, omnis publica oratio, omne exercitium cujusvis ordinis, omnis caremonia ex institutione Christi Ecclesie à ministris ad id ordinatis facienda, publica processiones, benedictiones quævis solemnes, &c. quæ omnia si fiat ab excommunicato fiet irregularis, etiamsi sit toleratus propter rationes superius adductas, non recitare officium cum socio, quia hoc esset communicare in divinis. Potest tamen recitare sicut officium privatim, præcipue si ad illud tendat, neq; ab illo recitando excusatur propter excommunicationem, aliàs ex peccato reportaret eundem modum; tamen tunc non ei licet dicere, *Domine*

obscum, sed tantum, Domine exaudi orationem
 m. : Caterum ut ait *Layman. sup.* si privatim
 recitet, & hoc dicat, neq; peccat mortaliter, nec
 si inde irregularis, quia hæc non est materia gra-
 tis, contra *Navarr. in lib. de orat. cap. 7. n. 16.*
 Potest pariter dicere orationes privatas, sicut
 Pater, & Ave Maria, & salutationem Angelicam,
 quia, licet signum sit publicum, oratio tamen cu-
 jusque est privata: non vero secundum aliquos
 Psalum & Orationem pro defunctis, quæ dato
 signo dicuntur simul ab omnibus, licet secundum
 plurimos non sit peccatum propter materiæ le-
 vitatem.

V. Prohibetur præfatus excommunicatus
 concionare, sive sit toleratus, sive vitandus,
 propter scandalum, quod potest inde oriri: quia
 utriusque cum aliis communicare est prohibitum.
Sotus in 4. disp. 12. q. 1. art. 4. nisi in casu pro-
 pter audientium utilitatem ipsis petentibus &
 non in eo se ingerente. Incurret autem irregu-
 laritatem, si solemniter & ex officio id faciat,
Navarr. in Manual. cap. 27. n. 163. §. 8. hoc
 negat. *Suarez tom. 5. in 3. part. disp. 9. sect. 2. n. 4.*
 quia predicare non est alicujus ordinis sed jurif-
 dictionis. Sed dicti Suarez opinio non bene
 convenit, quia, ut dicitur infra, excommunicatus
 privatur omni usu jurisdictionis, ergo & concio-
 natoris officio: sententiam tamen Suarez sequi-
 tur *Poyrinus de subdito. q. 1. cap. 22. §. verum*
quod est. Et rationem reddit, quia actus præ-
 dican-

dicandi, solemniter etiam cum benedictione petita, potest competere laico ex dispensatione Episcopi, ut habet expresse glossa. *in cap. adpompus 16. q. 1.* hanc etiam sequitur Henriquez *de excomm. & suspens. 32. n. 5.*

Similiter prohibetur excommunicato officium Lectoris sacrae Theologiae aut Scripturae exercere, intromittendo se huic muneri, quia communicatio cum aliis est illi prohibita. *Sacrosancti cit. dicta sect. 2. n. 5.* Si tamen fuerit excommunicatus toleratus poterit id facere, quando eius sui muneris ad hoc obligatur, nec per alium implere potest, quia tunc ratione obedientiae boni communis ad hoc astringitur: sive autem toleratus, sive vitandus, non propterea circumvenit aliquam irregularitatem, quia talis actio non est officium divinum, nec munus alicuius ordinis, neque comprehenditur sub nomine alicuius officij, ut tradunt communiter DD. *in responsio de sent. excomm. nec peccabit mortaliter cum talis communicatio non sit in sacris humanis: possunt tamen peccare venialiter quatenus communicant cum astantibus in benedictione, quod est prohibitum excommunicatis vitandis scilicet simpliciter & absolute; toleratis vero si ad haec spontaneè se ingerant, non venialiter id faciant in aliorum favorem, exigentibus jus suum, vel si id postulet aliorum necessitas.* *Pellizzarius tract. 7. cap. 2. sect. 1. questio de excomm. in genere Lezan. cit. n. 18.*

edictione p.
dispensatio
in cap. ad
enriquez
unicato
Scriptura
municij
hibita.
rit excom
quando
per alium
bedientia
sive aut
terea doc
quia tab
t munus
sub nomi
ter DD.
abit mort
in sacris
are vent
antibus
communi
olute; te
nt, non
exigent
orum nec
1. quos
8.

VI. Religiosus excommunicatus, & quin-
q; alius, est incapax & inhabilis ad quod-
q; Ecclesiasticum beneficium accipiendum;
ut collatio talis beneficij seu presentatio, vel
electio aut confirmatio ipso jure sit nulla & irrita
cap. ult. de clericis excomm.
Idq; verum est, etsi excommunicatus
suam excommunicationem igno-
ret, sicut docet glossa communiter recepta in cap.
penultimo de clerico excomm. quia licet ignorantia
illum excuset à culpa, non tamen facit habi-
lem, & hoc intelligitur de excommunicato sive
à jure, sive ab homine, quia jura absolutè loquuntur.
Layman. citatus. n. 7. Lezana verbo excom-
municatio. n. 24. & hoc extenditur ad omnia re-
ligionis officia, qualia sunt Generalatus, Provin-
cialatus, Prioratus, Guardianatus, & alia, ut De-
finitoriatus, Societatus, Discretatus, &c. Quod
si alicui Pralato constaret se tempore electionis
non habuisse vocem passivam, quia scilicet erat
excommunicatus excommunicatione majori li-
ter occulta, tenetur quamprimum petere absolu-
tionem, & deinde curare, ut officium sibi de novo
conferatur ab eo, qui illud potest conferre, quia
prior collatio est nulla, & invalida, & ac si facta
non fuisset. Bonacina disp. 2. de excommunicat.
2. p. 4. §. 1. n. 11. etiamsi, ut supra dixi-
mus, ignoraret, invincibiliter se esse excommu-
nicatum; hæc enim ignorantia non reddit illum
habilem. Lessius lib. de just. cap. 34. dub. 22. n. 127.
Estq;

Est q̄; probabilior & securior opinio; Contra-
tamen practicatur, scilicet, quod sufficit autem
impedimentum & secretò acceptare officium
absq̄; nova collatione aut electione. *Lex. ana. de
pralaturis tom. 1. part. 2. cap. 13. n. 52.*

VII. Colligitur ex dictis, quod elector gra-
viter peccat, qui excommunicato confert ali-
quod ex officiis & dignitatibus supradictis, quia
illa confert non solum indigno sed & incapax
ejusq̄; pœna est suspensio à talium collatione, in-
cipientis vero pœna est annullatio seu irritatio
officij. *Cap. postulastis. de clerico excomm. ab-
brant.* quod si prædictus excommunicatus elec-
tandus, ulterius collator incurrit excommuni-
cationem propter participationem cum illo: Si
verò agitur de electione alicujus excommunicati
occulti, & fiat per suffragia publica, non debet
eum elector infamare, & nisi habeat aliam cau-
sam ad negandum illi suffragium, non debet illi
denegare, quia actio illa publica per scientiam
publicam est regulanda, quòd si electio sit secre-
ta, tunc per scientiam privatam regulari debet,
cummodo scientia illa non sit per confessionem
habita. Quando etiam ista officia seu dignitates
non possunt conferri nisi per electionem, tunc
per novam electionem debent iterum provideri,
pro quo consulenda sunt cujusvis congregatio-
nis statuta. *Lex. ana. citatus. n. 29. & 30.*

VIII. Privatur etiam excommunicatus
eligendi, ita ut in electionibus quarumcunq̄; ge-
neris

...atum vocem activam habere non possit. *Cap. ... inter. in sine. de elect. cap. cum dilectus de ...* unde electio ab illis facta est irrita & ... hoc intellige de excommunicatione ma...

IX. Privatur pariter omni usu jurisdictionis *ex cap. audivimus.* quia constat jurisdictionem non posse exerceri sine hominum communione, quæ excommunicatis est interdicta, tum, quia cum ille sit suo modo separatus ab Ecclesia, indigenus est, ut in illa jus dicat jurisdictionem exercendo; quod intelligitur tam de actibus jurisdictionis æternæ, quæ sunt præcipere, leges ferre, censuras imponere, judicare, dispensare, licentias concedere, &c. quam de actibus jurisdictionis temporaræ, quæ sunt absolvere sacramentaliter, &c. unde excommunicatus excommunicare non potest. *cap. i. de supplend. negligent. Pralatorum in 6. cap. si u qui de off. vicar. eod. tit.* Hoc etiam intelligitur tam de excommunicato vitando, quam de tolerato.

Licet autem actus jurisdictionis ab excommunicato vitando facti sive in foro externo, sive in foro interno, nullius sint valoris propter defectum jurisdictionis, ut constat *ex cap. audivimus cap. q. i. & cap. ad probandum de re judicat.* facti tamen ab excommunicato tolerato sunt validi, quia quavis enim usu jurisdictionis careat, Ecclesia tamen propter commune bonum illi tribuit in actu jurisdictionem; non quidem, ut liceat illi

illi exercitium ipsius, sed solum ut valeat quod fecit, illicitè tamen facit & peccat; valida tamen quæ fecit ex interpretatione & concessione Ecclesiæ, quæ non minori providentia consulit utilitati fidelium quàm respublica civium utilitati suorum, juxta *l. Barbarius ff. de offic. tutor.* & ideo supplet defectum jurisdictionis; quæ etiam dictus defectus jurisdictionis suppletur in casu, quo actus jurisdictionis exerceatur ab excommunicato vitando in loco, in quo ejus excommunicatio est occulta, ita DD. communiter *Pellizzarius tract. 7. cap. 2. sect. 1. n. 40. & Lezana sup. n. 33. 34.*

X. Religiosus non tenetur obedire suo superiori excommunicato vitando, nec licitè hoc potest facere, quia tunc caret jurisdictione circa subditos, hocq; esset recognoscere in illo potestatem jurisdictionis, quam non habet, & communicare cum illo, quod non licet. *Lezana, tom. 1. part. 1. cap. 4. n. 38.* nisi hoc fieret in materialibus & exurbanitate, quia tunc non peccaret materialiter. Si verò Prælatus excommunicatus est toleratus, illi tenetur subditus obedire, quia ad hoc toleratur ab Ecclesia in sua jurisdictione, hoc peccet Prælatus illa utens.

Unde religiosus excommunicatus toleratus, qui est sacerdos, & alias confessionarius, talis semper absolvit, modò ad id seipsum non offerat, sed quando à fidelibus rogatur ut absolvat, de hoc in utilitatem recipientis: & ex his colligitur et

Pellic. ar. sup. citato. n. 42. quod Prælatus regularis, qui est excommunicatus, vitandus, neque iurisdictione, neque validè posset exercere actus iurisdictionis Ecclesiasticæ suo muneri competentis, cuiusmodi sunt, præcipere in virtute Spiritus Sancti, in virtute sanctæ obedientiæ, ferre leges, &c. quæ supra diximus; Inferre verò pœnas non Ecclesiasticas, inire contractus civiles nomine monasterij, & dare alteri hanc potestatem, dare licentiam donandi aut recipiendi, egrediendi è monasterio, & cœtera similia, quæ cum sint actus non iurisdictionis, sed cuiusdam superioritatis, uti notat Sanchez in decalog. lib. 5. cap. 4. n. 78. cum talis superioritas non cesset in excommunicato, licet vitando, possunt exerceri à tali excommunicato, quia per excommunicationem solum privatur usu iurisdictionis quoad actum secundum.

XI. Pariter excommunicatio privat communicatione forensi majori excommunicatione innotatum, & impedit, quo minus possit esse iudex, advocatus, actor, testis, etiam in civilibus causis, imò & patronus. Id enim, quod attinet ad actus iudicis, habetur in cap. ad probandum de sent. & re iudicat. ubi sententia lata à multis, quorum unus erat excommunicatus, dicitur cassata & irrita. De aliis verò in cap. decernimus de sent. excom. ubi dicitur, quod iudex excommunicatus agendo, patrocinando, & testificando repellendus teneatur; hoc verò de non toleratis est intelligi-

telligendum: quod si sint tolerati, potest quidem eos iudex repellere, si excommunicatio publice sit nota, non tamen ad hoc obligatur, nisi pars adversa de tali excommunicatione excipiat, eamque, si notoria non sit, intra octo dies apertissimis documentis demonstret, ut habet in *cap. 1. de except. in 6.* Potest autem hæc exceptio excommunicationis opponi in qualibet parte litis usque ad latam sententiam *cap. exceptionem 1. 2. de except. & cap. 1. eod. in 6.* quia ratio excipientis quæ est excommunicatio & contumacia actum tractum successivum habet, ita ut continuo procedet, si absque necessitate cum fidelibus communicet, etiamsi vitandus non sit: quod si in iudicio nec à iudice ex officio repellatur, neque per adversarij exceptiones, valida erunt omnia, que acta fuerint in tali iudicio; quod dicitur de rebellionem, idem sentiendum de secretario quocumque, quia quasi notarij munus exercet, quod fieri nequit sine communicatione cum aliis. *Lexana verbo excommunicatio, n. 36. & seq. Lexman. cit. n. 14. lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 2. de excomm.*

Potest tamen excommunicatus quicumque veluti reus, in causis conveniri, & tunc se potest defendere, procuratorem creare, & alia facere, quæ ad sui defensionem legitimam erunt necessaria, & hoc est conforme juri naturali, & divinis juribus, præsertim *cap. intelleximus, de iudic. cap. inter priorem 5. de except. de quo Sylvester in summa*

...ma verbo excommunicatio. 3. n. 2. effectu 1 2.
...tus in summalib. 3. cap. 1 3. n. 8. Layman. sup.
... 15. ubi ait, ne ex propria malitia commodum
...portet.

XII. Excommunicato majori excommuni-
catione prohibetur omnis civilis & politica fide-
lium communicatio cap. cum excommunicato II.
q. 3. cap. si quem, cap. si aliquando. de sent. excom.
cap. 2. de except. cap. sicut e Apostoli & seqq. cap.
ad mensam. II. q. 3. Sylvester supra dicto. n. 2. ef-
fectu 5. Hæc prohibitio intelligitur de activa &
passiva communicatione, ut non solum excom-
municatus teneatur fideles fugere, sed & fideles
ipsum. Nomine verò fidelium comprehendun-
tur hic omnes baptizati etiam excommunicati,
etiam hæretici, qui fidem, quam in baptismo sunt
professi, abjecerunt, qui, quamvis non sint vera
Ecclesie membra, tamen quoad obligationem
& subjectionem non minus, quam alij, ad Eccle-
siam spectant, neq; conveniens est, ut Ecclesia
propter eorum delicta jus suum & jurisdic-
tionem in eos amittat, ne ex propria iniquitate
commodum ferant; ideo cum Ecclesiastici ca-
nones absolute prohibeant, ne quisquam com-
municet cum excommunicato, ad omnes Eccle-
siaz subditos debet se extendere hæc prohibitio.
Nomine autem civilis communicationis con-
tingitur quavis humana societas per verba, nutus,
litteras, nuntium, munera, contractus, commer-
cium, cohabitationem, mensam, iter, quodvis
pars II. d ami-

amicitiæ signum, ut osculum, amplexus, salutatio, &c. ut *Apostol. 1. ad Corinth. 1. cum longi modi nec cibum sumere, & sancti Joan. Epist. nec Ave ei dixeritis. Sotus in 4. dist. 22. q. 1. artic.* restringit hanc salutationem ad illam, quæ verbis, non ad alia signa honoris, ut sunt: allegere, caput detegere, locum cedere, &c. sed contrarium docet Sylvester *verbo excommunicati n. 3. cum Suarez. & Navarr.* cum reverentia communicatio aliqua in actibus externis, signis reverentiæ consistens, & tamen potest hæc fieri aliquando ad evitandum scandalum vel magni damni periculum, vel tanquam quædam ad conversionem excommunicati. *L. zana sup. n. 42. & Layman. n. 16.*

XIII. Dantur tamen aliqui casus, in quibus sine culpa aliqua etiam veniali licitum est cum excommunicato etiam vitando communicare, ut deciditur à *Gregorio VII. in cap. quoniam multos 11. q. 3.* quos DD. communiter in hoc articulo comprehendunt. *Utile, lex, humile, &c. rata, necesse.* Primò igitur excusat notabilis utilitas temporalis, vel spiritualis, sive nostra ipsius excommunicati, sive cum illo participantis, & ideò licet excommunicato indigentibus fidium corporale subministrare, & multo magis spirituale per consilium, vel exhortationem colligitur ex *cap. cum voluntate. de sent. excom.* ubi dicitur: eum excommunicationis sententiam non incurrere, qui excommunicato in his

ad absolutionem, vel aliàs ad animæ salutem
 pertinent, in locutione participat, licet alia ver-
 ba incidenter interponat, ut apud eum magis
 proficiat; possunt etiam fideles cum hortari, ut
 respiciat, & urbaniter salutare, & si ad ipsum
 scribatur, salutationem ordinariam præmittere;
 omnia tamen ordinatè ad illius respicientiam,
Sylvester in summa verbo excommunicatio s. n. 4.
Lexona cit. n. 45. Layman. cit. n. 16. §. itaque.

Per hanc particulam, *lex*, intelligitur lex ma-
 trimonij, si enim unus vel alter conjux sit excom-
 municatus; tamen conjugij debitum petere &
 reddere licitum est, & inter se communicare in
 domus regimine, in mensa & colloquiis familia-
 ribus. *cap. quoniam multos 11. q. 3.*

Humile comprehendit quidquid pertinet ad
 subjectionem, ut filij respectu parentum, famuli
 respectu dominorum, & subditi respectu suorum
 superiorum, ita, ut possint cum eis, quantumvis
 excommunicatis, communicare. *cap. quoniam*
multos. Sylvester verbo excommunicatio. hocque
 permittitur ut animarum periculum evitetur,
 talis concessio reciproca, ut pater cum filiis,
 dominus cum servis, sine legis Ecclesiasticæ vio-
 latione possint communicare, in quantum verò
 vitæ ad religiosos, communicatio, quæ per-
 titur religioso cum suo prælato excommuni-
 cato vitando, non est in ratione prælati, cum
 actum prælatus ipse exercere possit, cum
 suspensus ab officio, sed solùm est illa, quæ

ratione habitationis vitari moraliter non potest. Solus ergo ille, qui est sibi ad corporale obsequium deputatus, poterit familiariter cum illo communicare, & ipse cum illo, non ritibus prælationis, sed quasi servitutis vel necessitatis sicut posset facere quilibet alius religiosus eodem modo excommunicatus: idem dicendum è contra de prælato respectu religiosi excommunicati vitandi, scilicet non posse cum illo communicare, nisi in casu necessitatis, aut notabili utilitatis, aut quantum spectat ad paternam gubernationem & regimen ipsius. *Lexana p. num. 47.*

Res ignorata, sive ignorantia vel inconfessio, tam juris, quam facti, modo non sit affecta: Dubius tamen de alterius excommunicatione, videlicet an sit percussor clericus, vel denunciatus, non debet illum vitare, quia faceret injuriam, cum quisque possideat jus, ut illi non negetur communicatio, nisi legitime constet de delicto, propter quod debeat eo privari. Nec sufficit, ut evitetur scientia, quæ per sacramentum confessionis habetur, quia quod sic factum ignoratum censetur, nec requiritur, quod penitentialiter viderit excommunicatum denunciatum aut publicè percussisse clericum, sed sufficit, quod certò constet, & de hoc sit fama publica, vel ab aliis fide dignis, vel ab ipsomet; si verò scilicet scitur esse excommunicatum vitandum, semper debet vitari, donec de absolutione ejus constet.

quod si dubitatur de absolutione, non debet presumi absolutus, ut cum ipso liceat communicare, sed necessarium est haberi probabilem extinctionem dictæ absolutionis, ut colligitur ex *Regula 8. m. 6. semel malus semper presumitur* *semel malus*: Mutatio enim est facti, factum autem non presumitur, sed probationibus vel conjecturis ostendi debet, quia v. g. est timens Deum, & cum longum tempus sit elapsum à censura incursa, probabile est absolutionem impetrasse. *Lexana sup. n. 48. Layman sup. S. 4.*

Necessè denotat necessitatem tam ipsius excommunicati, quam aliorum, qui ratione contractus alicujus sunt obligati excommunicato, & colligitur ex *Cap. inter alia de sent. excomm.* sive sit necessitas extrema, sive solum gravis, sive spiritualis, sive corporalis, & hoc excusat communicantem cum excommunicato vitando à peccato & censura incurrenda, ut colligunt DD. ex *sopradict. cap. quoniam*. Debet vero necessitas esse notabilis, aut alicujus momenti & gravitatis. Unde plures asserunt religiosos posse petere eleemosynam ab excommunicato vitando, *Bonacina q. 2. punct. 3. §. 2. n. 59.* quia petere eleemosynam est suadere opus charitatis, misericordiæ vel beneficentiæ, quod non est prohibitum cum excommunicato.

Itæ vero excusationes non solum habent locum in politicis & humanis; sed etiam in divinis, eo quod dictum, *cap. quoniam multos*, generaliter

raliter loquitur *Layman*, dicto cap. 2. n. 16. & deinde. Certum tamen est, communicationem in crimine criminoso nullatenus esse permittendam quibuscumque, & communicantes incurrere excommunicationem majorem, & mortaliter peccare cap. *si concubina*, & cap. *nuper*. de sententia excomm. Requiritur verò ad hanc incurrendam I. quod sit vitandus II. quod communicatio cooperando crimini vel contumacia, scilicet auxiliium præbeat, favorem vel consilium, ut tamen dimittat concubinam, vel non restituat bonam non faciat, quæ illi præcipiuntur III. ut factum illud scierit, hoc est, sciens illum esse excommunicatum propter tale crimen IV. Ut nominatum excommunicatus sit vitandus, sed ut sit nominatum excommunicatus. Cap. *nuper* relatum Sanchez lib. 2. in decalog. cap. 10. n. 50.

XIV. Religiosus, sive quicumque alius excommunicatus majori excommunicatione, si tres annos contumaciter in excommunicatione persistit; vel, ut canones dicunt, in sordescit, cogitur ipsum tanquam de hæresi suspectum prosequi potest, sicut patet ex cap. *gravem de præsumptione*. Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. de reformat. Quod si citatus ad se purgandum de tali suspicionem non se purgat ab illa; tunc iterum excommunicatur, & si per annum in sordescit, reputatur hæreticus. Cap. *cum contumacia*. de hæret. in 6. & privari potest beneficii, quæ obtinet. Abbatis DD. in cap. *cum bone de etat. & qualis*. & si intra annum

... se purgare contempserit, postea non au-
... Cap. rursus. & cap. quicumque. 11. q. 3.
... cit. n. 52.

XV. Excommunicatus, non solum vivens
punitur ab Ecclesia, sed & si ante absolutionem
moritur, privatur Ecclesiastica sepulturâ, sicut &
funere, & Ecclesiastico officio, quia hoc censetur
quædam communicatio cum mortuo. Cap. sacris
de sepulchris, & Clement. I. eod. titul. ut quibus non
communicamus vivis, nec mortuis communicemus.

... sup. n. 9. Lexan. n. 53. Si tamen ante
mortem pœnitentiæ signa edidit, nec per eum
flecterit, quominus absolutionem consecutus fue-
rit, etiam post mortem absolvi debet, ad eum
finem, ut Ecclesiæ suffragiis & sacra sepultura
fruatur. Cap. à nobis 28. & cap. sac. de sent. ex-
com. unde si dicat in mortis articulo. Confessio,

... Confessio,
... vel parce mihi Do-
... aut quid simile, Ecclesiasticæ sepulturæ tra-
di debet: Sepelientes verò excommunicatum
vitandum in loco sacro, non solum mortaliter
peccant, & incurrunt excommunicationem mi-
norem, quia communicant in divinis cum ex-
communicato vitando: sed & si hoc faciunt sci-
enter, & ex præsumptione, incurrunt ipso facto
excommunicationem majorem & pœnam inter-
dicti ab ingressu Ecclesiæ, sive regulares sint, aut
seculares id facere præsumentes, Clement. I. de
sepulchris. Naldus in Summa, verbo excommuni-
catis, n. 29. & cap. de privileg. in 6. Episcoporum.

d 4

Casu

Casu verò, quo excommunicatus sepultus est in loco sacro, extumulari debet, & poni in loco non sacro, *cap. sacri de sepulturis*. nisi forte illius ossa fuerint ita permixta cum fidelium reliquiis, ut discerni non possint; quo casu debent ibi relinqui. *cap. sacris citat.* & DD. communiter, etiam dicunt, quod ad incurrendam hanc excommunicationem requiritur à sepelientibus temeraria audacia, & quod propriis manibus sepeliant: Illi autem dicuntur sepelire, qui sepulturam mandant, aut procurant; non qui comitantes cadaver, aut foveam extruentes, vel cetera ferentes aut cantantes, aut non impedientes cum possint. *Pellizzarius tract. 7. cap. 2. fol. n. 36. Lexana cit. n. 53. Layman. sup. n. 11.*

XVI. Minori excommunicatione ligatus non potest aliquod sacramentum recipere, et si illud suscipiens peccat mortaliter. *cap. si celebrans de cleric. excom. minist.* quia violat præceptum Ecclesie in materia gravi; est enim minor excommunicatio censura per se solum privans in passivo, sive susceptione sacramentorum, *cap. nult. de sent. excomm.* licet ob id nullam avaritatis notam contrahat, sicut habetur expressè in citato. *cap. ultimo de cler. excom. minist.* & consequenter illi ministrans graviter quoque peccat, nisi excusetur ratione ignorantie, scandalum alterius mali vitandi; cooperatur enim peccato illius, *Bonacina de excomm. disp. 2. q. 3. n. 3.* Sacramenta tamen quæ recipit, valide recipit; quæ

per excommunicationem minorem non reddi-
 tur incapax sacramentorum, excepto sacramen-
 to Poenitentiae; quia cum peccet mortaliter illud
 recipiendo, non tantum ponit obicem gratiae,
 sed etiam ipsum reddit nullum; non verò si prius
 petat absolutionem censuræ, aut sciat sibi esse
 concedendam antequam absolvatur à peccatis:
 Potest igitur recipere sacramenta, quando id ne-
 cesse est ad vitandum scandalum, infamiam, vel
 mortem, vel aliquod grave damnum: Sacra-
 menta verò ab excommunicato suscepta sunt
 valida, quia illorum valor solum dependet à de-
 bita materia & forma; quibus positis, non potest
 Ecclesia illa reddere invalida. Et quamvis mul-
 torum opinio sit excommunicatum excommu-
 nicatione minori peccare mortaliter, vel saltem
 venialiter in sacramentorum administratione,
 si hæc administrat sine necessitate, ex eo, quod in
 cap. si celebrat, dicitur, peccat autem conferendo
 Ecclesiastica sacramenta, oppositum tamen est
 probabilius, nam textus intelligitur solum de
 Episcopo ordinante, vel etiam Sacerdote cele-
 brante, qui se ipsos communicant, *Suares tom. 5.*
in 3. part. disp. 24. sect. 2. n. 7. & 12. Layman. lib.
1. tract. 5. part. 2. cap. 3. corollario 1.

XVII. Religiosus excommunicatione mi-
 nori ligatus ad beneficium eligi nequit, & si sci-
 enter fuerit electus, electio non valet, & est irri-
 genda, dicto cap. si celebrat: & ratio redditur,
 quia ad eorum susceptionem eligitur, à quorum

d 5

per-

perceptione à SS. Patribus est privatum. Unde si ignoranter electus fuit, sive ignorantia se tenere ex parte electorum, sive ex parte electi, sive utrorumque, valida erit electio, quia textus loquitur, si scienter: Cum autem dicatur in terminis est irritanda, sequitur non esse invalidam ipso jure, sed debere irritari per sententiam, *Talem in summa lib. 1. cap. 17. n. 2.* Intelligitur etiam de electionibus ad aliquam dignitatem vel beneficium, quibus sit annexa susceptio alicuius Sacramenti, non ad alia, propter rationem in textu assignatam. Hinc talem eligentes peccant mortaliter, & ipse etiam electus, si se eligi permittat; transgrediuntur enim Canones in materia gravi *Peyrinis tom. 2. de Prelat. q. 2. cap. 5. n. 24.* non tamen propterea incurrunt aliquam poenam, nec censuram, cum non sit in iure expressa, contra *Peyrin. cit. n. 26. cap. cum in cunctis, §. Clerici de elect.*

Possunt tamen eligere bene & valide *cap. n. 2. de Clericis. excomm. ministrant: Lex. tom. 1. part. 1. cap. 15. n. 5.* Possunt praesentare & uti omni jurisdictione, quam alias habent, et audire Missam, sumere Pacem, divinis Officiis interesse, communicare cum aliis, absolvere ab aliis à censuris & à peccatis *Peyrinis supr. n. 25.*

XVII. Excommunicatio minor nunc solim incurritur propter communicationem aut participationem indebitam cum excommunicato majori excommunicatione *cap. nuper de sent. ex*

Nota, quod dixi, *indebitam*, quia si sit in-
capabilis communicatio, non incurritur, est
nimis poena, quæ supponit culpam; nec requiri-
tur culpa mortalis, sed sufficit venialis; commu-
nicatio autem in divinis est mortalis, in huma-
nis verò est tantum venialis, nisi adesset contem-
ptus, aut communicatio esset cum excommuni-
cato de participantibus aut in crimine crimino-
so; esset enim tunc peccatum mortale & incur-
rebat excommunicatio major. Communicans
autem cum excommunicato excommunicatione
minori, sive sit in divinis, sive in humanis, nul-
lam aliam excommunicationem incurrit, nec
excommunicatio minor aliam parit. Insuper,
ut incureratur minor excommunicatio, requiri-
tur, ut communicatio sit cum excommunicato
vitando, non autem cum tolerato: Vitandi au-
tem sunt notorij Clericorum percussores, aut
publicati & denunciati, reliqui dicuntur tolerati
& non vitandi.

Ab ista absolvere potest inter regulares, si lata
sit ab homine, solus conditor ipsius, si lata sit à
pre, qualis fere semper est, absolvitur quoad fo-
rum externum à quocumq; Prælato ordinario
ipsius excommunicati, quoad forum verò inter-
num, non solum à quocumq; Prælato, sed etiam à
quocumq; confessario ipsorum regularium tolli
potest. *Layman. sup. citat. cap. 3. n. 6. Sylvester*
verbo absolutio. 1. n. 3. & cap. nuper.
de sent. excom.

CA-